

Møte onsdag den 28. november 2007 kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 22):

1. Spørretime
– muntlig spørretime
2. Redegjørelse av forsvarsministeren om status for norsk deltagelse i den nordiske innsatsstyrken

Presidenten: Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om studiepermisjon for representanten Heikki *Holmås* i tiden fra og med 28. november til og med 30. november
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Jan-Henrik *Fredriksen* fra og med 29. november og inntil videre

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget.
2. Vararepresentantene, for Finnmark fylke Bjørn *Sturla Odden*, og for Oslo Ingunn *Gjerstad*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Ingunn *Gjerstad* er til stede og vil ta sete.**Presidenten:** Representanten Anders *Anundsen* vil fremsette et representantforslag.**Anders Anundsen (FrP) [10:02:18]:** Det er ei glede å kunne legge fram representantforslag fra stortingsrepresentantane Jon *Jæger Gåsvatn*, Åse M. *Smidt* og meg sjølv om å gjere skriftleg eksamen i sidemål valfrie.**Presidenten:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k . n r . 1

Spørretime– *muntlig spørretime**Muntlig spørretime***Presidenten:** Stortinget mottok mandag meddelelse fra statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd *Åslaug Haga*
- statsråd *Anne-Grete Strøm-Erichsen*
- statsråd *Bjarne Håkon Hanssen*

De annonserte statsråder er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten *Per-Willy Amundsen*.**Per-Willy Amundsen (FrP) [10:03:31]:** Mitt spørsmål går til arbeids- og inkluderingsministeren.

I VG på lørdag kunne vi lese om en somalisk småbarnsmor som har fått skilsmisse, og som har levd alene i tre år, men som etter søknad til NAV om overgangsstønad og dobbel barnetrygd, som en har krav på som enslig forsørger, blir nektet – *blir nektet* – de samme ytelsene, fordi NAV-kontoret viser til at imamen hennes ikke anser henne som skilt etter muslimske, islamske rettsregler. Det er en veldig pussig situasjon at etter islam vet man at en ikke anses som skilt før mannen har gjentatt det tre ganger, og kvinnen har ingen rett i så måte. Det er veldig spesielt. Vi er i ferd med å flytte noen grenser i dette samfunnet hvis det er slik at vi skal ha rettigheter i det norske samfunnet som er basert på hvilken religiøs minoritet man tilhører. Her handler det om å sette ned absolutte grenser og absolutte stengsler og si helt klart ifra om at man ikke aksepterer andre rettsregler, uansett kulturell bakgrunn, enn de som skal gjelde for alle borgere i dette landet. Vi har en lov som gjelder i forbindelse med skilsmisse, og det skal være det som skal være utslagsgivende i forhold til å ha krav på ytelser som enslig forsørger.

Hva har statsråden foretatt seg konkret i denne saken, og hva vil han gjøre for å unngå tilsvarende saker i fremtiden? Her handler det om å demonstrere handlekraft.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:05:32]: La med starte med å si at for en gangs skyld er jeg veldig enig med representanten *Per-Willy Amundsen*. Det svaret denne kvinnen har fått fra det lokale NAV-kontoret, er fullstendig feil. Jeg reagerer akkurat like sterkt som representanten *Amundsen* på det. Det er selvfølgelig slik at i Norge gjelder norsk lov, og ikke noe annet. Derfor var jeg også glad for at jeg i samme reportasjen så at det var en uttalelse fra NAVs side som klart gjorde rede for at det her var begått en feil som måtte rettes opp, og gjorde det klart at når kvinnen var separert – så vidt jeg husker – i henhold til norsk lov, så hadde hun fulle rettigheter til å få de ulike ytelsene som enslige mødre har rett på.

Jeg opplever det vel slik at det er veldig spesielt det som har skjedd. Jeg kan gjerne ta et initiativ overfor NAV for å forsikre meg om at dette ikke er noen utbredt misforståelse som fins i NAV, noe jeg er ganske trygg på er tilfellet. Jeg er enig med representanten i at det er en såpass alvorlig episode at det nok vil være forsvarlig om jeg som statsråd også forsikrer meg om det overfor NAV.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:07:10]: Jeg takker for svaret.

Jeg synes det er flott at statsråden har en ganske klar holdning i denne saken. Faren er at vi ved å begynne å flytte grenser tillater litt. Så vil vi få et stadig økende press, hvor vi kommer til å flytte grensene mer og mer – og tilpasse norsk lovgivning til den rettspraksisen man har tatt med seg til Norge fra det landet man har utvandret fra.

Jeg ønsker at statsråden sier klinkende klart at man ikke aksepterer den typen brudd på norsk lov, at denne regjeringen ikke på noen slags måte vil, håper jeg, akseptere at man begynner å flytte på norske regler for å imøtekomme interesser fra religiøse minoriteter. Vil statsråden ta absolutt avstand, og med det fremme kamp mot kvinne-

undertrykkelse på en annen måte enn det som handler om å kvotere kvinner inn i styrerommene?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:08:20]: Det vil le ha vært oppsiktsvekkende om jeg hadde stått i denne salen og sagt at jeg ikke stod 100 pst. opp for norsk lov. Selvfølgelig gjør jeg det.

I de debattene jeg har hatt med representanten Amundsen, har det etter min mening ofte vært han som ikke fullt ut har tatt inn over seg at norsk lov gjelder. Men jeg står veldig klart på det og har overhodet ingen problemer med å gi uttrykk for det.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Kari Lise Holmberg.

Kari Lise Holmberg (H) [10:09:03]: I forrige stortingsperiode bad Stortinget regjeringen utrede om en kunne endre utlendingsforskriften, for å sikre at det ble et vilkår for familiegjennforening til Norge at kvinnen er sikret lik rett til skilsmisse i den islamske ekteskapskontrakten. Forslaget ble sendt ut på bred høring. På bakgrunn av høringsuttalelsene og råd fra eksperter kom både regjeringen og vi til at dette ikke var tilrådelig.

Alle i Norge har rett til skilsmisse. Statsråden skriver i budsjettet for 2007:

«Regjeringen vil arbeide videre med alternative tiltak for å forebygge problemet med haltende ekteskap, også kalt ufullendt skilsmisse.»

Dette er ett år siden. Da blir spørsmålet, etter statsrådens tidligere svar: Hvilke alternative tiltak har statsråden iverksatt?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:10:01]: Det som er viktig for meg å understreke, er at de systemene vi må ha på plass, handler om at når en kvinne i Norge, uavhengig av religion, søker om separasjon, får hjelp til det gjennom familierådgivning osv. og får innvilget separasjon av norske myndigheter, er den separasjonen fullverdig. En eventuell skilsmisse senere vil i alle henseender være fullverdig i henhold til norsk lov.

Det viktigste for meg er å stå veldig klart opp for dette. Om det finnes religiøse bindinger i ekteskapet, vil det ut fra norske myndigheters betraktning ikke være viktig, ikke være relevant. Norsk lov står veldig klart i retning av at en norsk skilsmisse er 100 pst. gyldig, uten noe som helst forbehold.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:11:11]: Det høres ut som om statsråden ikke har gjort noe, og heller ikke har tenkt å foreta seg noe konkret med det faktum at veldig mange kvinner med minoritetsbakgrunn systematisk blir undertrykket i Norge, til tross for at alle i denne sal er enig i at det er norsk lov som gjelder i Norge.

Den saken som ble vist frem i VG, er bare ett konkret eksempel. Det jeg frykter, er at dette er et mye mer dyptgripende problem, at vi har grupper av våre nye landsmenn

som overhodet ikke har til hensikt å følge norsk lov, og som mener at det er andre regler som skal ligge til grunn for deres livsførsel, selv om de er bosatt i Norge. Da har vi en utfordring, særlig fordi dette er en befolkningsgruppe som øker i omfang i Norge. Det betyr at statsråden må foreta seg noe når det gjelder nyankomne, eller i hvert fall sørge for at de forplikter seg til å følge norsk lov. Alternativet er at vi får sharia-lignende tilstander også i deler av Norge.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:12:19]: Jeg må si at jeg reagerer litt på den beskrivelsen som representanten Siv Jensen nå gir.

Mitt inntrykk er at innvandrerbefolkningen i Norge er lovlydig. De er «oppe om mårran» hver eneste dag og går på jobb. De sørger for at dette landet går rundt. De er veldig opptatt av å holde lover og regler. De betaler sin skatt, og de følger norske lover fullt ut.

Det å gi et inntrykk av at innvandrerne som gruppe er en slags kriminell del av befolkningen, er veldig feil. Vi er ikke i nærheten av å kunne si at sharia-lovene har noe gjennomslag i Norge. Desto viktigere er det – som jeg også sa til representanten Amundsen – at når vi får den type eksempler som i VG lørdag, må vi stå veldig klart opp og slå ned på det. Vi må si at slik er det selvfølgelig ikke, og det er i hvert fall ikke noen norske myndighetspersoner som håndhever norsk lov og norske regler så til de grader feil.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Martin Engeset (H) [10:13:42]: Mitt spørsmål går til arbeids- og inkluderingsministeren.

Et av statsminister Jens Stoltenbergs store glansnummer fra siste stortingsvalgkamp var hvilken lykke som ville åpenbare seg for land og folk, bare vi fikk en flertallsregjering. Halvveis i denne stortingsperioden har imidlertid folket allerede vendt seg mot den rød-grønne regjeringen, ut fra at Regjeringen i alle meningsmålinger ligger milevis unna et flertall. Mye av årsaken er at Regjeringen og dens støttespillere krangler så åpenlyst og spriker så mye i alle retninger, at Per Bortens «sprikende staur» fremstår som en bagatell.

La meg nevne noen viktige eksempler fra arbeids- og sosialpolitikkenes områder. Der statsråden sier kontant nei til en generell økning av sosialhjelpssatsene, ønsker SV så høye sosialhjelpssatser at mange i fulltidsjobb vil komme klart dårligere ut enn en sosialklient. Der statsråden sier et klart og tydelig ja til arbeidslinjen, og at sosialklienter «må komme seg opp om mårran», er SV-ere sjokkert. Når statsråden sier at velferdsordninger står for fall, er SV opprørt. Når statsråden sier at AFP-ordningen må endres og tilpasses pensjonsreformen for at det skal lønne seg å jobbe, fatter SVs landsmøte vedtak om at alt skal være som i dag. Når statsråden vil sende innvandrere og flyktninger som oppholder seg ulovlig i Norge, ut av landet, sier SV nei. De vil gi amnesti.

På alle disse områdene har statsråden vært prisverdig klar og tydelig, men det blir litt for ofte opp som en bjørn og ned som en skinnfell: Han sier én ting den ene dagen,

blir skutt ned av SV den neste, og når Regjeringen er ferdig med sin drøvtygging, er det blitt ganske så uklart hva som ble resultatet.

Mitt spørsmål blir: Mener statsråden at han får autoritet som statsråd når han i sak etter sak blir falt i ryggen av dem som skulle være hans viktigste støttespillere her i Stortinget?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:15:48]: Jeg tror ikke jeg skal evaluere min autoritet. Det får vel andre gjøre.

Det som jeg er opptatt av, er å gjennomføre Soria Moria-erklæringen – Regjeringens politikk – levere saker til Stortinget og gjøre det som vi har sagt at vi skal gjøre. Så skal vi måles høsten 2009. Jeg gleder meg til det. Jeg ser fram til mange gode valgdueller med Martin Engeset og andre da. Jeg tror vi skal avvente valgresultatet høsten 2009 før vi feller den endelige dommen over den rød-grønne regjeringen. Jeg gruer i hvert fall ikke til valgkampen når den kommer.

Det som jeg har lyst til å understreke, er at vi gjennomfører de store reformene akkurat slik som vi har sagt at vi skal gjennomføre dem, og jeg har ansvar for store reformer. Vi gjennomfører pensjonsreformen akkurat slik som vi har sagt at vi skal gjennomføre den. Vi har fått den saken fra flere regjeringer – Stoltenberg I-regjeringen, Bondevik II-regjeringen og nå er det Stoltenberg II-regjeringen som håndterer den. Vi gjør akkurat det som vi har sagt at vi skal gjøre.

Nå før jul kommer høringsbrevet om folketrygdloven og ny alderspensjon på høring. Så skal vi gå løs på uføretrygden og offentlige tjenestepensjoner. Det blir store og viktige diskusjoner om AFP til våren. Alt rettes inn mot at pensjonsreformen skal gjennomføres i sin helhet 1. januar 2010. Vi gjennomfører NAV-reformen akkurat slik som vi har sagt at vi skal gjøre det. Vi etablerte NAV 1. juli 2006. I år kommer vi til å etablere over 110 NAV-kontor. Hele NAV skal være utbygd ved utgangen av 2009. Vi har lagt fram utlendingsloven akkurat slik som vi sa at vi skulle gjøre. Vi kommer med stortingsmeldingen om arbeidsinnvandring. Vi legger fram budsjettforslagene med offensive satsinger på område etter område.

Mitt svar på spørsmålet fra Engeset er at Engeset får mene hva han vil om mitt arbeid, men vi gjør nøyaktig det som vi har sagt at vi skal gjøre, og vi leverer de største reformene dette samfunnet noensinne har jobbet med.

Martin Engeset (H) [10:17:56]: Min kritikk gikk først og fremst på at statsråden blir falt i ryggen av dem som skal være hans viktigste støttespillere. Det var ikke en kritikk mot statsrådens arbeid, for på alle de konkrete, viktige punktene jeg listet opp, har statsråden Høyres fulle støtte, og det er han klar over. Men det kan ikke ha gått statsråden hus forbi at det har kommet meget kraftige reaksjoner fra SV-ere her på huset mot en rekke av hans utspill. Hvis han ikke har registrert det, må det være noe alvorlig galt med statsrådets antennesystem og/eller så har han varig svekket syn og hørsel. For det har vært meget tydelige og skarpe reaksjoner mot en rekke av statsrådets friske og prisverdige utspill.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:18:45]: Nok en gang: Evaluering av både mitt sjeleliv og min fysikk overlater jeg til andre.

Alle de sakene jeg gikk igjennom, er behandlet eller er under behandling i Regjeringen – hele pensjonsreformen, hele NAV-reformen og ny utlendingslov. Vi holder nå på med en stortingsmelding om arbeidsinnvandring. Alle disse store sakene er behandlet av Regjeringen, lagt fram av Regjeringen og vedtatt av regjeringspartienes stortingsgrupper. Noen ligger til behandling, andre er ferdig behandlet, og andre kommer til behandling.

Jeg fokuserer på at det er en samlet regjering som legger fram reformene. I den grad vi ikke får Høyre med, får vi likevel flertall, for regjeringspartiene stemmer for sakene.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Kenneth Svendsen.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:19:45]: Statsråd Hanssen var ute med høy sigarføring og krevde at sosialhjelpsmottakerne måtte stå opp om morgenen. Lederen i arbeids- og sosialkomiteen, Karin Andersen fra regjeringspartiet SV, var raskt ute og stoppet den debatten. Siden har vi ikke hørt noe fra statsråden om å stå opp om morgenen. Det er faktisk det stikk motsatte vi har fått beskjed om gjennom innføringen av kvalifiseringsstøtten og kvalifiseringsprogrammet. For det er faktisk slik at en sosialhjelpsmottaker selv kan velge om han vil delta i kvalifiseringsprogrammet og dermed få kvalifiseringsstøtte. Han kan altså selv velge om han vil ligge om morgenen eller stå opp og delta i dette programmet.

Er det rett at man kan velge dette? Bør det ikke være slik at dersom man mottar sosialhjelp fra det offentlige, bør man også yte noe tilbake? Bør man ikke stå opp om morgenen og gi noe tilbake til samfunnet når man mottar sosialhjelp, slik som statsråden stod for tidligere? Eller har statsråden forandret syn nå?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:20:46]: Det er slik at i lov om sosiale tjenester kan man stille krav om aktivitet knyttet til sosialhjelp. Men jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at man i forbindelse med kvalifiseringsstøtten sier at man ikke følger opp dette med aktivitet, illustrert ved å stå opp om morgenen. For kvalifiseringsprogrammet og kvalifiseringsstøtten er nettopp en målrettet ny satsing som skal motivere, være en drivkraft og inspirere folk til å komme seg i aktivitet, i stedet for at de i altfor stor grad skal være passive stønadsmottakere.

Ved utgangen av neste år tror vi at det vil være 5 500 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Av de 30 000 som er langtidsmottakere av sosialhjelp, vil forhåpentligvis 5 500 være i aktivitet i løpet av et års tid – stå opp om morgenen, være i aktivitet, delta i programmet. Å ta det utgangspunktet som representanten Svendsen har tatt, og karakterisere det som en negativ utvikling, synes jeg er ganske godt gjort.

Presidenten: Åse Gunhild Woie Duesund – til oppfølgingsspørsmål.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:21:57]: Til våren avgjøres den framtidige AFP-ordningen. Kristelig Folkeparti står fast på de føringer og prinsipper vi ble enige om når det gjelder pensjonsreformen. Jeg tror ikke statsråden tviler på den støtten. Men statsråden er også i tett kompaniskap med et parti som egentlig er mot pensjonsreformen, og som har kommet med en landsstyretalelse som reiser tvil om en faktisk vil ha en tidligpensjon som stimulerer folk til å stå i arbeid. Statens bidrag skal videreføres i tråd med Stortingets vedtak, altså ikke økes kraftig.

Er statsråden fortrolig med at hans regjeringskollega SV, ledet av finansministeren, stiller krav til både statsråden og sin egen regjering om hvilken detaljert AFP-løsning den skal støtte, som også kan bli veldig mye dyrere enn dagens ordning?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:22:55]: Jeg må svare på den samme måten som jeg i og for seg forsøkte å svare representanten Engeset på.

Det stemmer 100 pst. det representanten Åse Gunhild Woie Duesund sier, at vi har et stort forlik i Stortinget, basert på en stortingsmelding denne regjeringen har lagt fram, St.meld. nr. 5 for 2006-2007. Der behandles spørsmålet om AFP forholdsvis grundig, i den forstand at det trekkes opp noen prinsipper fra statens side som skal ligge til grunn for statens holdning til AFP-drøftingene mellom partene i arbeidslivet. De punktene har fått sin tilslutning i Stortinget, for stortingsforliket er utformet slik at det er noen unntak fra meldingen. For øvrig betyr det at forlikspartnerne har sluttet seg til stortingsmeldingen. De punktene står selvfølgelig ved lag, fordi vi har full respekt for det forliket vi har inngått med bl.a. Kristelig Folkeparti i Stortinget.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgings-spørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:24:08]: SV mener at en statlig garantert minstesats frigjør mye tid og ressurser til viktig individuell oppfølging. Venstre kaller dette for borgerlønn, og har kjempet for den ordningen gjennom lang tid.

For langtidsmottakere av sosialhjelp er det nødvendig med oversikt framover i tid, og selv om det ikke er noen som ønsker å gå på sosialhjelp over tid, vet vi at det er mange som gjør det. For det er klart at de er nødt til å ha noe å leve av. På dette punktet heier Venstre på SV i regjering.

Men er statsråden enig i at en heving av sosialhjelpssatsene for de aller fattigste er den rette veien å gå for å bekjempe fattigdom?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:24:52]: Regjeringen har jo hevet sosialhjelpssatsene. I budsjettet for i fjor hevet vi sosialhjelpssatsene med 5 pst. utover prisstigning, i motsetning til det den forrige regjeringen gjorde, som vel ikke engang – så vidt jeg husker – prisjusterte sosialhjelpssatsene.

Vi avviser ikke at sosialhjelpssatsene er et viktig virkemiddel i sosialpolitikken, men det som er en felles ambisjon for Regjeringen, er at folk ikke skal leve av økonomisk sosialhjelp. Økonomisk sosialhjelp skal være en krisehjelp i en periode. Hvis en har behov for en inntektssikring, skal det være noe annet enn sosialhjelpen. Derfor lanserer vi kvalifiseringsprogrammet, som enten skal få folk i jobb eller avklare at folk ikke kan jobbe, og da få dem over i en annen, varig inntektssikring, f.eks. uføretrygd. Regjeringens satsing er først og fremst å sørge for at folk som ikke har eget arbeid, som lever av sosialhjelp, skal få en annen inntektssikring gjennom kvalifiseringsstøtten.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgings-spørsmål

Per-Kristian Foss (H) [10:26:03]: Hovedspørsmålet her var egentlig Regjeringens sprik, særlig når det gjelder SV, som stadig faller statsråder i ryggen i viktige spørsmål.

Mitt spørsmål vil jeg derfor rette til forsvarsministeren. Mitt spørsmål er om forsvarsministeren føler at hun har regjeringens partienes fulle støtte i vårt engasjement i Afghanistan, som er av så stor betydning, både for Afghanistan, for NATO-alliansen og for alle de mennesker som er engasjert i farlige øvelser.

Jeg opplevde ganske nylig at SVs nestleder, f.eks., sa at det er et stort spørsmål hvorvidt den militære strategien i Afghanistan er riktig, og at dette er et tema til debatt. Så langt er ikke dette forelagt Stortinget, og jeg vil gjerne spørre statsråden om det er slik at Regjeringen nå fører en løpende diskusjon om temaet, som ikke er forelagt Stortinget. Og jeg presiserer: Det gjelder altså ikke den sivile innsatsen, som det er et bredt ønske om å forsterke.

Presidenten: Presidenten er noe i tvil om hvorvidt dette er en oppfølging av hovedspørsmålet, som dreide seg om et spesielt spekter i arbeids- og inkluderingsministerens område, men vil overlate til forsvarsministeren å svare, hvis hun ønsker å gjøre det.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:27:27]: Først kan jeg svare på det store spørsmålet om hvorvidt Regjeringen står bak det vi faktisk har gjort. Det gjør den selvfølgelig.

Når vi sender soldater i internasjonale operasjoner, er det særdeles viktig at både regjering og storting står bak det bidraget vi sender ut. Det har hittil vært tilfellet. Jeg er også veldig glad for den støtten som Stortinget har gitt til de soldatene som er ute, spesielt i Afghanistan, der vår viktigste internasjonale operasjon er.

Så er det slik at i veldig mange land, også i NATO, er det en diskusjon om balansen mellom den ytelsen man gjør i Afghanistan når det gjelder militær innsats, når det gjelder utvikling, og når det gjelder f.eks. det å ha nok politi til å lære opp det afghanske politi. Hele denne balansen er det en diskusjon om, og det er en viktig diskusjon. Det er også en diskusjon i FN om å gjøre denne innsatsen

så bred som mulig. Men det står ikke i motsetning til at det er full støtte i Regjeringen til den strategien og det oppdraget vi har påtatt oss i Afghanistan.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Björg Tørresdal (KrF) [10:28:54]: Mitt spørsmål går til statsråd Bjarne Håkon Hanssen.

I det siste har Aftenposten hatt en rekke artikler som har tatt opp spørsmål knyttet til våre papirløse innvandrere. Det er mellom 5 000 og 10 000 mennesker som lever i Norge uten oppholdstillatelse og uten rettigheter til helse-tjenester og rettsvern. Mange av disse har vært her i mange år. De lever i skjul i frykt for å bli oppdaget. Aftenposten har fortalt om mennesker som arbeider under slaveliggende forhold.

Kristelig Folkeparti ønsker at disse menneskene skal få en verdig behandling. Det handler om en ny underklasse med rettsløse mennesker i vårt samfunn. Våre papirløse innvandrere *kan* ha fått avslag på sin asylsøknad for mange år siden, de *kan* være såkalte ureturnerbare fordi situasjonen i hjemlandet er uholdbar, og de *kan* være kommet hit som ofre for menneskehandel. Det er en sammensatt gruppe, og vi har ingen oversikt. Felles for dem er at de har en vanskelig livssituasjon.

Kristelig Folkeparti vil ikke gi et amnesti der en automatisk får rett til opphold. Noen kan ha feil motiver for å være i landet, og vi ønsker ikke at de som begår kriminelle handlinger, skal få bli. Men Kristelig Folkeparti vil behandle disse menneskene individuelt og gi dem en ny vurdering, der vi har senket terskelen for opphold på humanitært grunnlag. Det må være mulig å legge vekt på botid i landet, språkkunnskaper og arbeidsinnsats. I gårsdagens Aftenposten svarer statsråden at han har følgende løsning:

«Send dem ut!»

Dette blir etter min vurdering altfor enkelt og helt umulig å gjennomføre.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Hvorfor vil han at alle skal sendes ut uten hensyn til hvem de er, hvor lenge de har vært her, hvor mye de har bidratt til det norske samfunn eller hvor vanskelig det har vært for dem å reise hjem? Altså: Hvorfor vil han ikke gi dem en reell sjanse?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:30:58]: Nå er det slik at ringen er sluttet – fra hovedspørsmål 1 til hovedspørsmål 3. Hovedspørsmål 1 handlet om hvorvidt jeg vil sørge for at lover og regler i dette landet blir fulgt. Det tredje hovedspørsmålet handler nå om hvorvidt jeg vil sørge for at folk kan bryte lover og regler her i landet. Det vil jeg altså ikke, jeg vil holde på det svaret jeg gav i første spørsmål.

Hvorfor skal de sendes ut? Hovedsvaret på det er: Fordi de er her ulovlig. De er her i strid med norsk lov. Da ville det ha vært oppsiktsvekkende om jeg kom i Stortinget og sa: Det gjør ingenting, la dem få bli likevel. Det har jeg ikke tenkt å si. Veldig mange av disse har fått sakene sine grundig og individuelt behandlet – to ganger i UDI, så har de anket videre til UNE og hatt en, to, tre, fire, fem ankebehandling der. Sakene kan ha blitt ført for rettsvesenet

etter det igjen. De har fått nei i samtlige instanser. Alle våre vurderinger tilsier at de skal reise hjem. Da mener jeg det er helt åpenbart at min oppgave er å forsøke å legge til rette for at en sånn retur kan skje.

Jeg innrømmer imidlertid at mens de er her ulovlig, kan det allikevel oppstå situasjoner som gjør at vi som samfunn skal stille opp. Hvis et barn f.eks. får lungebetennelse eller står uten skolegang, skal vi ha systemer som gjør at man får akutt medisinsk behandling – og barn skal få gå på skole selv om foreldrene er her ulovlig. Men hovedsvaret er selvfølgelig retur. Dette er mennesker som til tross for individuell behandling er her i strid med norsk lov. Da er det min jobb å bidra til å få den forståelsen fram og sørge for at retur kan gjennomføres.

Björg Tørresdal (KrF) [10:32:58]: Jeg takker statsråden for svaret. Men det er åpenbart, som han sier, at noen av dem som er her, kan ha gode grunner til det. Vi er enige om at de som er ureturnerbare – altså de som på grunn av forhold i hjemlandet faktisk ikke kan sendes hjem – må få lov til å bli. Det er situasjonen for enkelte; de har blitt her år etter år fordi situasjonen i hjemlandet har vært uholdbar. Er ikke det en rimelig grunn for å skille ut disse som det har oppstått en situasjon for i den perioden de har vært her etter avslag, og gi dem en ny vurdering?

Hvis statsråden er så opptatt av at vi skal ha tydelige regler – hvorfor i alle dager foreslår han i forslag til ny utlendingslov at det skal bli forbudt å hjelpe dem som er her i landet ulovlig? Hvorfor vil han ramme f.eks. Frelsesarmeen, som hjelper dem som er her ulovlig?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:33:46]: Jeg er uenig i inngangen til spørsmålet – at det er sånn at mange av disse personene er her fordi situasjonen i hjemlandet er uholdbar. Nei, hvis det ikke er mulig for et menneske å returnere til sitt hjemland, får det opphold. Hele vurderingen handler om at man kan returnere. Man har ikke behov for beskyttelse. Enkeltmennesker sier så at det er jeg uenig i, jeg vil bli likevel. Men det er i strid med norsk lov.

Jeg mener loven er rett. Det er foretatt grundige vurderinger av hvorvidt man har behov for beskyttelse. Det er fattet lovlige norske vedtak. Enkeltmennesker hever seg så over loven og sier at jeg vil ikke følge det, jeg vil ikke respektere det, jeg er uenig. Men det kan ikke danne grunnlag for opphold i Norge. Da har vi fri innvandring. Da er det slik at vi sier: Kom hit, trives du, så bare bli!

Det kan gjerne være den innvandringspolitikken Kristelig Folkeparti står for, men det er ikke den jeg og Regjeringen står for.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Per-Willy Amundsen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:34:55]: Statsråden er særdeles høy og mørk i gårsdagens Aftenposten når han sier han skal sende ut illegale innvandrere. Det er prisverdig. Men når man ikke har tiltakene som skal til for å gjennomføre det man sier, blir det ikke annet enn tomme ord.

I budsjettet for 2008 øker ikke Regjeringen reelt sett bevilgningene til retur i forhold til i revidert budsjett for 2007. Statsråden har også tidligere tatt fullstendig avstand fra lukkede asylmottak, som ville vært det beste tiltaket for å forhindre at folk går under jorda og på den måten oppholder seg illegalt.

Statsråden har ikke engang klart å kaste ut Mullah Krekar, selv om det er fullt mulig å gjøre det innenfor EMK – som tidligere dommer i Strasbourg, Greve, har uttalt.

Mitt spørsmål er: Hvilke tiltak har statsråden for å følge opp det han sier når han er høy og mørk i Aftenposten?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:36:01]: Nok en gang: Hvorvidt jeg er blind og tunghørt eller høy og mørk, har jeg i og for seg ingen kommentar til.

Men faktum er at i 2006 tvangsreturnerte vi 2 355 personer fra Norge med politi. 2 355 ble pågrepet, tvangsreturnert og sendt ut av landet. I 2006 gjennomførte vi som nasjon returer til f.eks. Nord-Irak, Somalia og til Afghanistan – altså til en rekke land som mange andre europeiske land ikke greier å gjennomføre returer til. Så langt i år har 1 787 mennesker blitt pågrepet og tvangsreturnert av norsk politi.

Å si at vi ikke gjør noe som helst for å få til dette, faller på sin egen urimelighet når det er et faktum at i løpet av et par års tid er over 4 000 mennesker tvangsreturnert og fulgt av politiet ut av Norge og tilbake til sitt hjemland.

Presidenten: Kari Lise Holmberg – til oppfølgings-spørsmål.

Kari Lise Holmberg (H) [10:37:14]: I gårshagens Aftenposten sier statsråden om de papirløse:

«Hovedutfordringen er å finne dem og sende dem ut av Norge. De har fått avslag på asylsøknaden og oppholder seg her ulovlig.»

Løsningen er retur, retur, retur. Høyre kunne ikke ha sagt det bedre selv, og vi gir statsråden full støtte. Høyre er også imot amnesti, for alle land som har prøvd det, har dårlige erfaringer. Problemet med det statsråden sier, er imidlertid at det kun er retorikk fra statsrådens side. Det bygger jeg på at praksis tilsier at han ikke får sin kollega i Justisdepartementet til å følge samme oppskrift. I år har politiet uttransportert så få ulovlige innvandrere at store beløp står urørt på budsjettet.

Da blir mitt spørsmål: Hva vil statsråden konkret gjøre for å få alle statsetatene til å jobbe i samme retning for å nå målet om å returnere personer som oppholder seg ulovlig i Norge?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:38:25]: Jeg refererte jo nylig tallene som viser at det faktisk gjennomføres tvangsmessige returer i et omfang som etter min mening er forholdsvis betydelig, så det skal jeg ikke gjenta.

Det er en forenklet analyse å tro at bare politiet får tak i deg, så er tvangsmessig retur enkelt å gjennomføre. Det som veldig ofte er en utfordring, er problemene med å få mottakslandet til å ta imot dem, hvis man f.eks. mangler id-dokumenter. Blant de grepene vi gjør i budsjettet for

2008, er at vi nå oppretter flere nye utlendingsattachéstilinger ved norske ambassader i viktige mottaksland som skal bistå politiet i – når man har pågrepet en person og plassert personen på Trandum i påvente av utsendelse – å få id-dokumenter hit. Det vil være norske politifolk ved utenriksstasjonene i de vanskeligste landene som kan hjelpe oss med å få opp nødvendige reisedokumenter. Det er eksempler på tiltak vi nå gjennomfører.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:39:36]: Jeg skal prøve å framkalle noen menneskelige trekk ved statsrådets svar i dag.

Det er tydelig at han aldri har vært i mørke kjellerlokaler og snakket med familier som sitter der. Det er klart at statsråden har rett i at det er veldig mange som har helt klare saker, som er her fordi de ikke har lov, og som bare skal sendes ut. Men jeg håper at statsråden kan åpne for en ting, og det er at veldig mange som er her, kanskje har hatt så grusomme opplevelser at de faktisk ikke har klart å fortelle dem. Nå er norsk krigshistorie ganske langt unna de fleste av oss, men vi har alle historier, sjøl fra nærmeste familie, som vi ikke orker å fortelle fordi det er så forferdelig.

Er statsråden åpen for at det faktisk er noen som ikke har orket å fortelle alt, og som kanskje ikke har lagt alle kortene på bordet, men som mener at alternativet er så forferdelig at man heller velger å være her ulovlig? Kanskje de bør få en ny sjanse, hvis de vil legge fram hele historien sin?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [10:40:40]: Jeg vil på det kraftigste ta avstand fra at vi har et umenneskelig behandlingssystem på dette. Nå reises det spørsmål om jeg vil ta initiativ til at de kan få legge fram nye opplysninger hvis de har det. Det er jo systemet i Norge, det – så lenge man oppholder seg i Norge og har hatt en sak hos utlendingsmyndighetene, kan man når som helst fremme en omgjøringsbegjæring. Hvis man sier at hør her, nå har jeg en historie jeg må få fortalt, jeg har ikke greid det før nå, da fremmer man en omgjøringsbegjæring, og den vil bli behandlet. Om det er omgjøringsbegjæring nr. 8, spiller ingen rolle, man har krav på å få den behandlet. Det er et svært raust system vi har, med tanke på at det faktisk kan skje ting som gjør at den første søknaden ikke lenger er den hele og fulle historien. Det systemet er etablert. Men når man ikke har nye opplysninger, og ikke får en ny behandling, så må vi respektere det vedtaket som er gjort.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [10:41:55]: Mitt spørsmål går til forsvarsministeren.

En av de viktige anledningene hvor det blir fremmet synspunkter på norsk forsvarspolitik, er forsvarssjefens foredrag i Oslo Militære Samfund, rett bak oss. Han holdt et slik foredrag mandag. I dette foredraget kommenterer

han den sikkerhetspolitiske situasjonen rundt oss, selvfølgelig i Afghanistan, men også i vårt eget nærområde. Her har forsvarssjefen følgende konklusjon:

«Den viktige og interessante konklusjon fra et militært ståsted er derfor at det i vår tid og i våre nærområder ikke kan ses bort fra begrensede militære operasjoner til støtte for politiske krav, eller anvendelse av militærmakt som del av en bredere politisk krisehåndtering.»

Slik jeg har fulgt disse foredragene, har ikke forsvarssjefen uttalt seg på denne måten og med en slik tydelighet før. Jeg antar at han har et grunnlag for å gjøre det. Jeg er indrer at vi for ca. ett år siden fikk en rapport fra Forsvarets forskningsinstitutt – det er selvfølgelig et uavhengig institutt – hvor to forskere la fram en vurdering av nordområdene. De sa at nå sier vi noe som ikke er helt politisk korrekt, men gitt visse forutsetninger i vårt naboland – den russiske føderasjon – kan man ikke utelukke scenarier som handler om en mulig begrenset maktbruk mot oss, om ikke annet for å fremme politiske hensyn. Jeg tok med denne rapporten på vegne av den norske delegasjonen til Vestunionens parlamentarikerforsamling, hvor den ble tatt med i en veldig bred gjennomgang av nordområdene.

Når forsvarssjefen taler på denne måten og taler så sterkt, klart og tydelig, blir mitt spørsmål til forsvarsministeren: Hva er hennes vurdering av den situasjonen som forsvarssjefen her trekker opp?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:44:00]: Det første jeg ønsker å si, er at vi ikke ser på den økte militære aktiviteten som vi har sett fra Russlands side i den senere tid, og spesielt i år, som en økt trussel om et militært anslag mot Norge. Det ønsker jeg å understreke veldig sterkt. Likevel registrerer vi at det er økt aktivitet. Vi ser det på antall flygninger ned langs norskekysten. Vi ser at bare i løpet av de siste månedene har russiske fly fløyet mer enn i de ti foregående år til sammen, og vi vet også at i nord har Russland base for veldig mye aktivitet når det gjelder øving med militære kapasiteter.

Når man skal planlegge Forsvaret for fremtiden, betyr det også å planlegge for det usikre. Det eneste vi vel vet om fremtiden, er at den ikke er så forutsigbar som den var under den kalde krigen når vi hele tiden forholdt oss til én fiende, som var litt enklere å forholde seg til. Slik er det ikke lenger. Vi må forholde oss til noe som er utfordrigt. Det betyr at vi må innrette Forsvaret mot stadig omstilling – vi må kunne handle raskt, og vi må ta høyde for at det kan oppstå situasjoner hvor det kan være nødvendig å bruke Forsvaret i våre nærområder.

Odd Einar Dørum (V) [10:45:51]: Jeg er helt klar over at forsvarssjefen ikke snakker om den kalde krigen. Tvert imot snakker man om noe i vår tid, i nordområdene, på basis av enormt store naturrikdommer, store utfordringer og økonomiske interesser. Det er i den sammenheng man bruker ordene «ikke kan ses bort fra begrensede militære operasjoner». Jeg oppfatter forsvarsministerens svar her i dag som en bekreftelse på at dette er en vurdering som under gitte omstendigheter er felles mellom for-

svarssjefen og forsvarsministeren. Det synes jeg det er viktig å konstatere, for hvis ikke hadde jeg vært dypt bekymret.

Så mitt spørsmål blir: Når vi har en slik situasjon at man ikke kan utelukke at man i gitte situasjoner kan bli utsett for det forsvarssjefen kaller «begrensede militære operasjoner til støtte for politiske krav, eller anvendelse av militærmakt som del av en bredere politisk krisehåndtering», hvilke konsekvenser ser da forsvarsministeren for seg at man skal kunne ta høyde for og planlegge for, for å møte en slik situasjon?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:46:53]: La meg først peke på noen av de områdene som gjør at det kan oppstå situasjoner – det er jo spesielt kampen om ressurser, hvor energi er en veldig strategisk ressurs. Mye av den energien som utvinnes utenfor norskekysten, også i nord, er andre deler av Europa, spesielt, helt avhengig av.

Når det gjelder hvordan vi skal innrette Forsvaret vårt, er det slik at vi fra Regjeringens side har satt nordområdene sterkt i fokus. Det har vi også gjort i Forsvaret. Derfor ønsker vi en sterk tilstedeværelse i nord, både av Hæren, av Luftforsvaret og, når det gjelder seiling, av Sjøforsvaret. Med alle de kapasitetene vi har til sammen, og som spiller sammen i det nye Forsvaret, mener vi at vi også tar høyde for en tilstrekkelig og god overvåking i nordområdene.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Jan Petersen.

Jan Petersen (H) [10:48:09]: Russland velger altså å tale ved bl.a. bruk av militær tilstedeværelse, og det er et språk som jeg forstår at Regjeringen mener at også vi bør tale – derfor satsingen på nordområdene. Men problemet er jo at vi nå ser stadig nedadgående budsjetter, og vi ser at forsvarssjefen i sin studie jo faktisk foreslår å fase ut en hel klasse av fartøyer.

Da er mine spørsmål til statsråden: Mener hun virkelig at det på sikt er mulig å opprettholde en nordområdesatsing med stadig nedadgående budsjetter? Og er det ikke slik at det langtidsprogrammet vi nå skal begynne behandlingen av, må føre til at budsjettpilene igjen peker oppover?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:49:00]: Å tale ved militær tilstedeværelse betyr at vi skal være til stede, at vi skal hevde vår suverenitet, og at vi skal vise at vi bryr oss om våre nærområder enten det er til lands eller til vanns.

Når det gjelder det spesifikke spørsmålet om man skal ta ut en klasse av fartøyer, er representanten Petersen vel kjent med det arbeidet som foregår med neste langtidsplan – der vi ennå ikke er kommet halvveis – og også når det gjelder hvilken struktur det skal være på alle våre militære kapasiteter og hvordan strukturen totalt sett skal være inn i neste langtidsperiode. Denne saken vil bli lagt frem for Stortinget før påske, etter det tidsmønster som også representanten Petersen er kjent med.

Presidenten: Per Ove Width – til oppfølgingsspørsmål.

Per Ove Width (FrP) [10:50:11]: Jeg synes statsråden er veldig defensiv i forhold til den talen forsvarssjefen holdt i Oslo Militære samfund her om dagen. Han antydte faktisk noe han ikke har gjort tidligere, og det er ganske bemerkelsesverdig, nemlig at her kan det bli mindre anslag fra russisk side. Da må jeg spørre statsråden: Hva har hun gjort i forhold til det? Har hun tatt høyde for at slike ting kan skje? Vi ser nå at ingenting har skjedd i Nord-Norge med hensyn til Forsvaret – jeg mener, nesten ingenting, faktisk. Det finnes omtrent ikke én norsk soldat i Finnmark, f.eks. – dette har jeg påpekt tidligere. Det finnes en god grensevakt, men ellers nesten ingenting. Det er nå også forslag om å legge ned Porsangermoen, og dermed forsvinner alt. Hvor er vår beredskap – det har jeg også spurt om tidligere – både oppå vann og under vann? Når vi vet at russerne fører store troppeansamlinger opp mot norsk grense i nord, synes jeg dette er foruroligende.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:51:20]: Jeg ønsker ikke å bidra til noe nytt kald krig-scenario, for vi er ikke der. Men jeg er helt enig med representanten Width i at det er viktig at vi viser vår tilstedeværelse i nord. Det er viktig at vi viser at vi bryr oss, at dette er vårt område, og at vi vil hevde vår suverenitet over de store områdene der.

Når det gjelder hvordan vi gjør dette, er det jo nettopp ved å seile, ved å arrangere store øvelser i nord, som f.eks. Hæren gjør med alliert trening osv., og ved å ha kampfly og overvåkingsfly, radarkjede, u-båter – alt dette til sammen er jo det som skal til for å gi oss det eksakte situasjonsbildet til enhver tid. Dette er et situasjonsbilde som vi følger fra time til time og fra dag til dag. Det er det aller viktigste vi kan gjøre for å skaffe oss en forståelse av den situasjonen som vi til enhver tid står i.

Presidenten: Jan Sahl – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Sahl (KrF) [10:52:38]: Forsvarssjefens tale var uhyre interessant, og den gav en del nye perspektiver. Det ene gjaldt utfordringene i nord, og de konsekvenser det har. Samtidig brukte forsvarssjefen mye tid på å beskrive den internasjonale operasjonen vi er spesielt inne i nå, nemlig i Afghanistan. På mange måter konkluderte han på to vis. På den ene siden står vi overfor nye og svære utfordringer – han brukte ganske sterke ord om det, knyttet det til situasjonen i nord og grunnlag forsvarsstudiene ut fra det. På den andre siden sa han at der vi kan hente erfaringer, er i internasjonale operasjoner ute. Med vår spisse ende lærer vi å føre krig, og det vil hjelpe oss når en kritisk situasjon oppstår hjemme. Da er mitt spørsmål: Vil det nå være et mål i seg selv å delta i internasjonale operasjoner?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:53:41]: Når Norge deltar i internasjonale operasjoner, f.eks. i Afghanistan, er vi der som ett av NATO-medlemmene

som har sagt ja til FN – vi påtar oss det oppdraget i Afghanistan. For å forberede våre soldater til et oppdrag i Afghanistan, må man trene. Den treningen skjer ofte i Nord-Norge – i Troms, for å være veldig spesifikk. Det er på en måte det reelle bildet av det hele. Det er slett ikke slik at vi skal delta i internasjonale operasjoner fordi hæren vår får trening, men når man øver og trener hjemme og for så vidt praktiserer i internasjonale operasjoner, er det en dynamikk her; ting er avhengige av hverandre. Når vi deltar i internasjonale operasjoner, er det ikke minst i solidaritet med de menneskene vi er satt til å både beskytte og hjelpe.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Ove Width (FrP) [10:55:06]: Jeg har et spørsmål til forsvarsministeren.

Jeg skal ikke ta opp legesituasjonen i Afghanistan nå. Den prosessen overlater vi til høringene som kontroll- og konstitusjonskomiteen skal ha på et senere tidspunkt. Men det jeg har lyst til å ta opp, er hukommelsen til statsråden. Hun har tidligere vært ute i media og sagt ting som hun ikke husker. Etter at man har gått litt hardt inn på henne, har hun likevel husket. Dette gjelder altså legesituasjonen, tross alt.

Så i VG i dag opplever vi igjen at statsråden er ute og ikke husker. Det vi snakker om, er tross alt sikkerheten til våre soldater, ikke minst i Afghanistan. Derfor må jeg ganske enkelt spørre statsråden: Er det nå mer hun ikke husker om situasjonen i Afghanistan? Kan vi vente at det kommer mer ut av skapet etter hvert? Jeg synes det er ganske foruroligende, egentlig, at vi har en statsråd som husker så lite. Så hva er da det neste? Kan vi vente oss mer?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:56:28]: Jeg skal begynne med det som er det viktigste i denne saken, og det er sikkerheten til våre soldater.

Siden jeg tiltrådte som forsvarsminister, har jeg vært særdeles opptatt av sikkerheten til soldatene våre, både hjemme og ute. Jeg har vært opptatt av at de skulle ha det rette utstyret, den rette treningen, den rette forberedelsen, og at de skulle være i stand til å gjennomføre det oppdraget de har. Det betyr bl.a. at man må ha leger – for det er det representanten henspiller på. Det som har vært en utfordring for Forsvaret gjennom flere år, har faktisk vært å skaffe et tilstrekkelig antall leger, særlig spesialister. Så dette har vi fokusert mye på siden jeg tiltrådte. Det har vært en utfordring. Jeg er veldig glad for at når det gjelder spesialisttjenesten – spesielt til Meymaneh, som er det sårbare punktet – er den nå på plass. Vi har med forutsigbarhet både kirurg og anestesilege frem til 1. april, og vi jobber intenst og aktivt hver eneste dag for å ha en mer forutsigbar ordning etter det.

Per Ove Width (FrP) [10:57:53]: Jeg var ikke ute etter å få en redegjørelse om legesituasjonen. Den overlater vi som sagt til senere høringer. Men jeg var ute etter om det er mer Stortinget bør vite om i forbindelse med

Afghanistan, noe som statsråden nå kan komme på, men som hun tidligere tydeligvis ikke har husket i forbindelse med disse rapporteringene vedrørende legesituasjonen i Afghanistan. Hun kan altså ikke huske det. Så går hun tilbake, og så husker hun litt likevel. Jeg synes dette er foruroligende. Det er, som sagt, tross alt soldatenes sikkerhet vi snakker om. Det er veldig viktige ting – livsviktige ting – og da synes jeg det er litt skremmende at statsråden stadig må gå tilbake i hukommelsen og tenke på de rapporteringer hun har fått, kanskje også rundt andre ting i Afghanistan som hun ikke husker. Er det da noe mer hun ikke husker?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [10:58:47]: Det er ikke så lett å referere det man eventuelt ikke husker, som det blir spurt om her. Jeg tror ikke min hukommelse er særlig mye dårligere enn andres.

Når det gjelder legesituasjonen og sikkerhetssituasjonen i Afghanistan, er det noe jeg i veldig høy grad fokuserer på. Men jeg er sikker på at hvis representanten Width ble spurt om en spesiell sak han ble orientert om for et og et halvt år siden, er det ikke sikkert at engang representanten Width hadde klart å huske det. Så, for å være helt presis, og for å la det være helt klart: Fra første dag jeg tiltrådte som statsråd, har jeg vært opptatt av sikkerhet. Jeg har vært opptatt av leger. Det har vært en kjempeutfordring å få det til. Derfor er jeg, helt sikkert i likhet med representanten Width, veldig glad for at vi nå har en forutsigbar legesituasjon fremover, slik at dette kan være med og bedre sikkerheten for soldatene våre.

Presidenten: Det bli to oppfølgingsspørsmål – først Odd Einar Dørum.

Odd Einar Dørum (V) [11:00:12]: Jeg holder meg til den tradisjon at det Stortinget vet, det vet Stortinget. Og vet ikke Stortinget noe, har man spilleregler for det.

Mitt spørsmål til statsråden tar utgangspunkt i det jeg oppfatter var anliggendet også til representanten Width, nemlig sikkerheten i Afghanistan. Så spørsmålet mitt går ikke på legesituasjonen, den har vært behandlet før, og heller ikke på fortiden, den kommer i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men på det rent materielle. Norge har oppgradert gamle transportfly, som har beskyttelse som sikrer dem ved operativt bruk. Vi vet at Norge skal bruke helikoptre, og vi vet at noen av helikoptrene våre er vel brukt.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Gjør nå Regjeringen seg tanker om hvorvidt man skal investere eller satse mer på å sikre den rent materielle sikkerheten for soldatene våre operativt i felt i Afghanistan? Jeg spør på den måten, for det er ikke lenge siden vi hadde et hastekjøp i denne salen av nye transportfly, fordi man anså det som viktig. Og jeg anser sikkerhet i Afghanistan for soldatene som særdeles viktig.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:01:19]: Jeg deler representanten Dørum's vurdering av at sikkerheten til soldatene våre er svært viktig. Derfor er jeg

også veldig glad for at det ble et vedtak i Stortinget om å kjøpe nye transportfly. Det ser vi er særdeles viktig. Den store utfordringen er jo at det første flyet ikke blir levert før i slutten av 2008, men det følger i hvert fall den planen som også ble gjort kjent da disse flyene ble kjøpt inn. Så dette er en investering som er gjort, ikke minst i transportsikkerhet, i Afghanistan.

Når det gjelder helikoptre, er det noe som Regjeringen har vurdert og også fått tilslutning til under konsultasjon i DUUK, at det er et viktig tiltak for å kunne ha bedre medisinsk evakueringskapasitet. Vi skal ha opptil tre helikoptre i Afghanistan. Vi bygger fasiliteter til disse i Afghanistan. Vi gjør alt dette for å bedre sikkerheten.

Presidenten: Per Roar Bredvold – til oppfølgings-spørsmål.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:02:40]: Jeg vil gjerne fortsette med sikkerheten til våre norske jenter og gutter i Afghanistan.

I et spørretimespørsmål like før den tragiske dødsulykken hvor en norsk soldat ble drept av en veibombe, spurte jeg hvor raskt man kunne bytte ut deler av bilparken der nede, spesielt bytte ut upansrede, slitte kjøretøy med nye, pansrede biler. Jeg fikk da til svar at Forsvaret har et prosjekt på gang med å bytte ut 110 biler, men på grunn av at dette ikke var hylleware, ville det ikke kunne iverksettes før i andre halvdel av 2008 – det vil si om ett år.

Svaret gjorde meg svært frustrert. Jeg tok noen telefoner, og i løpet av én time kunne jeg ha bestilt 25 pansrede Toyota Landcruiser/Hilux, samme type bil som den norske soldaten ble drept i, dog var den upansret. Det skulle heller ikke stå på leveringstid. Bilene kunne leveres Kabul internasjonale flyplass på mindre enn sju dager. Andre firmaer jeg var i kontakt med, kunne også levere, og dette har jeg skriftlig bekreftelse på.

Da blir mitt spørsmål til statsråden: Hvorfor går ikke Forsvaret ut og kjøper utstyr som ivaretar sikkerheten til våre norske jenter og gutter?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:03:50]: I ISAF-operasjonen i Afghanistan har vi ca. 77 pansrede kjøretøy. Vi har også en rekke upansrede kjøretøy, og avhengig av hvilket oppdrag som skal utføres, vurderer man om man skal velge et pansret eller et upansret kjøretøy. Jeg har bare lyst til å si at det ikke er slik at bare kjøretøy er pansret, så er de pr. definisjon sikre. De kan være sikrere i noen tilfeller, men det er slett ikke noe entydig svar på det.

Når det gjelder utskifting, har vi et prosjekt på gang, men som dessverre tar tid, ved å kjøpe Iveco-kjøretøy som vi har 25 av fra før. Det tar tid, for dette er ikke hylleware. Vi vurderer igjen en hurtiganskaffelse for å skaffe oss flere kjøretøy, for det er helt klart at kjøretøyene i Afghanistan blir veldig fort utrangert, slik at vi må ha en stor kjøretøypark. Dette har vi til løpende vurdering, og vi vil se om vi kan komme oss inn i andre lands produksjonslinjer.

Presidenten: Vi går til siste hovedspørsmål.

Ivar Kristiansen (H) [11:05:12]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren.

Rett foran FNs store møte neste uke på Bali, og sett i lys av at Kyoto-avtalen nå begynner å løpe fra årsskiftet av, er spørsmålet rett og slett: Hvorfor kommer ikke Regjeringen som lovet på banen med vilkår for produksjon av ny fornybar energi i Norge som er konkurransedyktig med vilkårene i våre naboland eller i resten av Europa?

Vi har i dag fått avdekket at nasjonen ikke er beskjeden med å samle inn såkalte grønne skatter. I år tar staten inn 55 milliarder kr i såkalt grønne skatter. Lite av dette går tilbake til støtte til produksjon av ny fornybar energi. Skal vi lykkes i vår egen klimapolitikk eller den internasjonale klimapolitikken, må vi bygge bro mellom det fossile og det fornybare samfunn.

Jeg går ut fra at statsråden er godt kjent med at vi neste år får en rekordartet økning i klimautslippene i Norge. For å møte denne utfordringen ser vi at vilkårene for produksjon av ny fornybar energi i Norge blir dårligere. Man kjører inn skatteskruen overfor de lavest hengende fruktene innenfor produksjon av mikro-, mini- eller småkraftverk. Vi ser at de beste, største og mest robuste kreftene i Norge velger å investere og satse i utlandet, ikke bare Hammerfest Energi, Fred. Olsen og Statkraft, men også en rekke gründere. Alf Bjørseth f.eks. slår fast at han velger Tyskland, for når han skal iverksette et stort prosjekt på havvindmøller, viser han til at forholdene i Tyskland er så mye, mye bedre enn i Norge.

Statsråd Åslaug Haga [11:07:19]: La meg bare først si at jeg er glad for det engasjementet som jeg opplever er i Stortinget når det gjelder fornybar energi. Regjeringa har store ambisjoner når det gjelder fornybar energi. I de 61 punktene som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har lagt fram i forbindelse med klimaforliket, registrerer jeg også at fornybar energi står høyt på dagsordenen. Jeg ser fram til de drøftingene som vi skal ha om klimaforliket totalt, inkludert de drøftingene som da vil finne sted om fornybar energi.

Vi er i ferd med å etablere vår elstøtteordning, som har vært til behandling i Stortinget. Den skal vi få på plass så raskt som mulig over nyttår. Det er en ny måte å jobbe med fornybar energi på. ESA stiller fortsatt noen spørsmål ved ordningen. Jeg hadde håpet at vi skulle ha den operativ fra 1. januar. Signalene fra ESA er nå at de kanskje ikke greier å bli ferdig, men vi skal få ordningen på plass så fort som overhodet mulig. Elstøtteordningen er viktig.

Så registrerer jeg, som representanten sier, at vi får store investeringer i utlandet på fornybar energi som jeg gjerne skulle sett at vi hadde i Norge. Derfor kommer vi til å sette i gang en full gjennomgang av de ordningene vi har, også det som ligger inne i elstøtteordningen nå, med sikte på å sikre oss at vi for framtida får en betydelig og langt større produksjon av fornybar energi i Norge enn vi har i dag.

Ivar Kristiansen (H) [11:09:23]: Det var ikke noe spesielt beroligende svar som ble presentert her i dag. Jeg

går ut fra at statsråden er hjertens enig i at den dårligste og dyreste løsningen er å vente. Dagens regjering er nå i gang med sitt tredje regjeringsår. På denne sektoren har vi sett en politisk handlingslammelse nesten uten sidestykke, mye preget av veldig store ord. Statsrådets forgjenger sa for ett år siden, da han la frem Regjeringens plan for en støtteordning for fornybar energi, at dette bare slo fast Norges ledende posisjon innen utvikling av fornybar energi. Åslaug Haga sa selv nylig til Aftenposten: «Jeg blir urolig når jeg registrerer at de store investeringene innenfor fornybar energi skjer utenfor Norge.» Dette beskriver bare at statsråden selv er enig i Høyres beskrivelse.

Statsråd Åslaug Haga [11:10:32]: Uansett hvordan man snur og vender på det, foregår det en historisk satsing på fornybar energi i Norge i dag. Satsingen er omfattende. Bare for 2008 legger vi opp til en dobling av innsatsen gjennom Enova. Det er et avgjørende viktig virkemiddel. Fornybarsatsingen vår representerer et klart brudd med det som var situasjonen før vi overtok.

Elstøtteordningen er også en helt ny konstruksjon. Vi hadde håpt at vi kunne lagt grønne sertifikater til grunn. Vi ble ikke enig med svenskene om byrdefordelingen når det gjelder grønne sertifikater. Derfor har vi valgt å satse på elstøtteordningen. Den skal opp og stå så raskt som mulig over nyttår. Jeg har godt håp om at elstøtteordningen og den store satsingen gjennom Enova skal gi viktige resultater raskt.

Presidenten: Av hensyn til tiden, redegjørelsen og tillyste høringer blir det ett oppfølgingsspørsmål – Torbjørn Andersen.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:11:49]: Da statsråden tiltrådte, gikk hun høyt på banen og lovet å få fart på satsingen på fornybar energi i Norge. Vi skal ha konkrete resultater, og det fort, uttalte statsråden for litt siden. Nå ser vi at flere prosjekter for fornybar energi flagges ut av Norge til land som har langt bedre rammevilkår for satsing på fornybar energi, f.eks. vindkraft. Blant annet mener Bellona at Regjeringens satsing på fornybar energi er latterlig dårlig fordi en ikke øker satsene i støtteordningen. Også norsk industri og Industribedriftenes landsforening er skuffet. Da er mitt spørsmål: Ser virkelig statsråden det nå som realistisk å nå målet om 12 TWh fornybar energi innen 2010 og hele 30 TWh innen 2016, når vi ser hvor tregt det går med å bygge ut ny fornybar energiproduksjon innenfor de rammebetingelsene som Regjeringen hittil har lagt til grunn?

Statsråd Åslaug Haga [11:12:55]: Det er faktisk ikke riktig at satsingen på fornybar energi går saktere enn forutsatt. Enova ligger langt foran de målene som organisasjonen har satt seg på dette feltet, og det skal vi glede oss stort over. I tillegg til at Enova allerede ligger foran de målsettingene som er definert for dem, så godt som dobler vi innsatsen på feltet for fornybar energi til neste år. Det skjer fantastisk mye spennende rundt omkring i Norge på

dette feltet. Det er et formidabelt engasjement, noe vi f.eks. ser nå når vi er i ferd med å få på plass en egen strategi for bioenergi, som vi skal ha klar den 1. februar.

Dette ufattelig pessimistiske perspektivet som opposisjonen har en tendens til å presentere når det gjelder fornybar energi, er rett og slett ikke riktig. Det skjer fantastisk mye spennende, og vi skal gjøre alt vi kan framover for å få det til å skje enda fortere.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå over.

S a k n r . 2

Redegjørelse av forsvarsministeren om status for norsk deltagelse i den nordiske innsatsstyrken

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:14:32]: Norge vil i første halvår 2008 være del av en nordisk innsatsstyrke som skal stå på beredskap for EU for mulig innsetting i internasjonale operasjoner. Siden dette er første gang den nordiske innsatsstyrken går på beredskap, vil jeg benytte denne anledningen til å redegjøre i åpent storting om status for den norske deltagelsen. Norge deltar her sammen med Sverige, Finland, Estland og Irland. Innsatsstyrken vil være én av to slike styrker i beredskap våren 2008. Denne beredskapen er en del av EUs innsatsstyrkekonsept som ble etablert 1. januar 2007. Så langt har EUs innsatsstyrker ikke blitt anvendt i operasjoner.

Hensikten med innsatsstyrkene er å gjøre EU i stand til å sette inn hurtige og fleksible militære enheter til internasjonal krisehåndtering. Innsatsstyrkenes oppgaver er basert på EUs overordnede sikkerhetsstrategi og de såkalte Petersbergoppgavene. Dette omfatter humanitære og fredsbevarende oppdrag samt krisehåndtering og fredsopprettende operasjoner.

Innsatsstyrkene skal ha evne til å opptre selvstendig og uten etterforsyning i en periode på 30 dager ved utstasjonering. Etter dette skal styrken ha kapasitet til å stå ytterligere 90 dager i operasjonsområdet ved etterforsyning. 120 dager er den totale lengden for oppdrag som styrken skal kunne utføre i henhold til konseptet.

Det er ikke gitt at en innsatsstyrke nødvendigvis vil operere alene. Vel så sannsynlig er det at den vil operere sammen med en annen styrke, f.eks. en FN-operasjon. Vi har tidligere sett at EU har bidratt til å forsterke FN-operasjoner i kritiske perioder for å styrke eksisterende FN-styrkers kapasitet midlertidig. Dette var tilfellet med EUs operasjon i Kongo høsten 2006, som nettopp bidrog med forsterkninger til FNs operasjon i landet under gjennomføringen av valgene i dette krigsherjede afrikanske landet. Det er også en mulighet for at en innsatsstyrke kan gå inn som en innledende styrke, som på kort varsel kan rykke ut til et problemområde – stabilisere situasjonen og legge forholdene til rette for en påfølgende styrke.

La meg så gå over til å omtale den nordiske innsatsstyrkens sammensetning og ledelse. Sverige vil som ledernasjon stille med hoveddelen av styrken, herunder ledelsesapparat og støttefunksjoner. Totalt bidrar Sverige med over 2 000 personell, inkludert støttefunksjoner og

ledelse. Utover dette bidrar Estland, Finland, Irland og Norge med bidrag som varierer i størrelse fra 50 til 220 personell. Kjernen i styrken er en svensk mekanisert bataljon på rundt 750 personell, forsterket med nødvendige støttefunksjoner. Det norske bidraget er i hovedsak transportkontroll- og sanitetskapasiteter, i tillegg til stabspersonell i de ulike ledelsesfunksjonene. Bidraget omfatter også et overordnet ansvar for strategisk sjøtransport.

Kostnader knyttet til opptrening av styrken, dvs. det som skjer for å forberede styrken for beredskap og eventuell innsetting, dekkes innenfor forsvarsbudsjettet. Samtidig vil det ikke være mulig å forhåndsplanlegge hvor og hvordan NBG eventuelt vil kunne bli satt inn. Innsetting av norske bidrag som del av denne styrken vil i budsjett-sammenheng være ikke-påregnelige operasjoner. Dette er samme praksis som gjelder for styrker innmeldt i NATO Response Force.

Tilbakemeldingene fra EU har vært positive med henblikk på de forberedelser som man under svensk ledelse har gjort, og i forhold til vurderinger av styrkens samlede kapasitet.

Senest i begynnelsen av denne måneden gjennomførte hele innsatsstyrken en omfattende øvelse kalt «Nordic Resolution» i Sverige. Øvelsen involverte forflytning av deler av styrken fra Sør-Sverige til nord samt videre transport inn i et operasjonsområde. Denne øvelsen gikk over 16 dager og er å betrakte som en endelig test på styrkens status forut for beredskapsperioden.

Hvorfor er det viktig for Norge å delta i en nordisk innsatsstyrke?

En bedret europeisk evne til krisehåndtering er en styrke for det internasjonale samfunn, ikke minst fordi EU rår over et bredt spekter av virkemidler. Det europeiske forsvarssamarbeidet har utviklet seg de siste årene. EU har vist, bl.a. i Bosnia og Kongo, evne til å stille substansielle militære bidrag for krisehåndtering. En videreutvikling av denne kapasiteten, bl.a. gjennom innsatsstyrkene, er positivt.

Innsatsstyrkene er også utarbeidet særlig med det formål å understøtte FNs krisehåndteringsevne, med spesiell fokus på stabiliserings- og fredsoperasjoner i Afrika. Erfaringen tilsier at det ofte tar tid å få en FN-styrke på plass. Regjeringen arbeider aktivt for å styrke FNs egen evne til å lede komplekse fredsoperasjoner, og ser i likhet med FN-ledelsen på opprettelsen av EUs innsatsgrupper som et nyttig supplement, som støtte til en FN-styrke eller som en innledende styrke før FN kan ta over ansvaret.

Styrken er også blitt en sentral del av det nordiske sikkerhets- og forsvarssamarbeidet. Derfor er den også egnet til å utvikle dette samarbeidet ytterligere og tilpasse det nye behov. Vårt bidrag er i en slik sammenheng viktig fordi det engasjerer det norske forsvaret i et praktisk samarbeid med våre nordiske naboland. Dette kommer i tillegg til det samarbeidet vi allerede har innenfor rammene av NATOs partnersamarbeid og operasjoner.

Samlet sett ivaretar Norges deltagelse i den nordiske innsatsstyrken viktige utenriks- og sikkerhetspolitiske målsettinger. Det er gjennom aktiv deltagelse at vi får tro-

verdighet og aksept som partner i forholdet til EU og EUs medlemsland. Slik fremstår deltagelsen som et viktig element i en aktiv europapolitikk.

Spørsmål knyttet til beslutningsprosessen for innsetting var et sentralt element i diskusjonene i Stortinget om den nordiske innsatsstyrken. Avtalen mellom deltagernasjonene av 23. mai 2005 slår fast at innsetting av den nordiske innsatsstyrken bare kan skje i samsvar med folkerettens prinsipper og FN-pakten. Det er i tråd med Regjeringens forutsetning om at norsk deltagelse kun vil være aktuelt når det foreligger et eksplisitt FN-mandat.

Det er samtidig viktig for meg å understreke at det er en nasjonal beslutningsprosess i hvert enkelt land som vil ligge til grunn for en styrkeinnsats. Innsetting av norsk personell vil kun være aktuelt etter en nasjonal beslutning. Her gjelder etablert praksis for beslutninger om bidrag i internasjonale operasjoner. Det er derfor lagt stor vekt på at det utformes konsultasjonsprosedyrer med EU og de deltagende land i den nordiske innsatsstyrken som sørger for at vi kan ivareta den nasjonale beslutningsprosessen. Sverige har som ledernasjon et spesielt ansvar for å orientere og konsultere med norske myndigheter.

Forut for eventuelle beslutninger om utplassering vil vi derfor konsultere tett med ledernasjonen Sverige og øvrige deltagende land når mulig bruk av innsatsstyrken blir aktuelt. Norske myndigheter vil også ha løpende kontakt med EU i Brussel. Parallelle avklaringer vil foregå i EU-landene i forkant av en eventuell beslutning i EUs råd. Jeg vil understreke at det kreves enstemmighet i Rådet for å kunne sette i verk en operasjon, men det er verdt å merke seg at vi risikerer å bli stilt overfor prosesser som vil kreve meget hurtige vedtak om utplassering. Det er en særlig utfordring for Norge som ikke-medlem av EU.

Det er derfor avgjørende for å få til en effektiv og grundig beslutningsprosess at deltagernasjonene på et tidligst mulig tidspunkt blir informert om mulige operasjoner. Vi har lagt opp til parallelle nasjonale drøftelser i alle deltagende land for å sikre at nasjonale avklaringer kan finne sted før en beslutning om bruken av styrken fattes av EUs råd.

Etter at en beslutning tas i EUs råd, vil Regjeringen være avhengig av å kunne ta en meget rask beslutning med hensyn til norsk deltagelse. Det omfatter behovet for rettidige konsultasjoner med Stortinget.

Det har vært gjennomført øvelser med det formål å øve beslutningsprosesser mellom de fem landene som utgjør innsatsstyrken. Deltagelsen har vært både på politisk nivå og embetsnivå. Fokus var både på beslutningsprosesser i forkant av en innsetting av styrken og på styring av en operasjon. Disse øvelsene har gitt oss nyttig informasjon om mulige problemstillinger knyttet til anvendelse av en innsatsstyrke. For Norge er det av avgjørende betydning at det er god nasjonal kontroll også under operasjonens forløp. Vi vil stille med offiserer både i operasjonshovedkvarteret og i styrkehovedkvarteret i operasjonsområdet. Dette gjør vi for å ivareta relevante funksjoner knyttet til kommando og kontroll. Denne ordningen ivaretar kontrollen med at bruken av norske styrker er i samsvar med eventuelle nasjonale retningslinjer. Vi har lang erfaring

med at en slik praksis fungerer godt, bl.a. fra operasjonene i Afghanistan og på Balkan.

Innsatsstyrkens styrkehovedkvarter, dvs. det ledelses-elementet som vil bli deployert sammen med styrken i en operasjon, er nå stasjonert i Enköping i Sverige. I hovedkvarteret i Enköping har det allerede over tid arbeidet flere norske offiserer i forskjellige stabsfunksjoner.

Ved en eventuell deployering av innsatsstyrken vil styrkehovedkvarteret etablere seg i styrkens ansvarsområde. På nivået over, såkalt operasjonelt nivå, vil det britiske Permanent Joint Headquarters i Northwood forestå ledelsesfunksjonen. Fra Northwood vil en svensk general, sammen med sin finske nestkommanderende, lede styrkens innsats under en eventuell innsetting. Benyttelsen av Northwood er basert på en egen avtale med britiske myndigheter, og innebærer at britene bidrar med nødvendig understøttelse. Operasjonsstaben bemannes med personell fra de deltagende landene, herunder norske, samt et mindre antall offiserer fra øvrige EU-land.

La meg så gå over til mulige innsatsområder for den nordiske innsatsstyrken. Det er i dag vanskelig å identifisere spesifikke områder som kan ventes å kunne bli aktuelle for innsetting. Styrken kan, i henhold til det etablerte konseptet for EUs innsatsstyrker, settes inn hvor som helst utenfor EUs territorium. Det er imidlertid tydelig at EUs fokus primært er rettet mot Afrika, og fortrinnsvis i operasjoner med formål å understøtte FN-innsatser. Det er også i samsvar med norske hovedprioriteter.

EUs pågående operasjoner kan gi en pekepinn om hvilke typer oppdrag og områder som kan være aktuelle. Unionen er i dag engasjert i ti operasjoner i Europa, Asia og Afrika. Av disse er for tiden bare én militær, nemlig Operasjon Althea i Bosnia-Hercegovina, hvor Norge avslutter sin deltagelse fra tidlig i 2008. Utover dette er EU engasjert i sivile politi- og rettsstatsoperasjoner, bl.a. i Afghanistan, i Kongo og i de palestinske territoriene. Norge er bidragsyter til EUs pågående politioperasjon i Afghanistan, og har også signalisert at vi vil bidra i den planlagte politioperasjonen i Kosovo.

EU forbereder en militær operasjon i østre Tsjad og i den nordøstre delen av Den sentralafrikanske republikk, det vil si i Darfurs nærområde. Oppdraget er å bidra til sikkerhet for FNs sivile operasjon som er under planlegging i dette området, i påvente av en multinasjonal oppfølgingsstyrke fra FN. Denne styrken vil bestå av styrker fra primært Frankrike, Irland, Polen og Sverige. Det er så langt ikke planlagt for innsetting av innsatsstyrken i denne operasjonen, men det kan ikke utelukkes at EU vil anmode om dette.

Norge har uttrykt støtte til EUs operasjon som et viktig bidrag til å bedre situasjonen for flyktninger og befolkningen i østre Tsjad og den nordøstlige delen av Den sentralafrikanske republikk. Vi mener også at den representerer en styrke for regionens stabilitet – den vil være komplementær til den kombinerte FN/AU-styrken i Darfur, hvor Norge som kjent har tilbudt å delta med et substansielt bidrag.

Det er, som jeg viste til tidligere, vanskelig å gi klare indikasjoner på hvorvidt den nordiske innsatsstyrken vil

komme til anvendelse. Det er også vanskelig å si hvor dette i tilfelle vil skje. Jeg vil imidlertid understreke at vi i perioden styrken står på beredskap, må være forberedt på at den kan komme til anvendelse. Jeg føler meg trygg på at vår deltagelse i den nordiske innsatsstyrken har bidratt og vil bidra i betydelig grad i forhold til en aktiv norsk stemme i utviklingen av europeisk forsvars- og sikkerhetspolitikk, Regjeringens mål om å understøtte FN og et styrket nordisk samarbeid.

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Under henvisning til forretningsordens § 34a annet ledd vil presidenten nå foreslå at det åpnes for en kommentarrunde, slik at én representant fra hvert parti kan få ordet én gang i inntil 5 minutter og statsråden et avsluttende innlegg på inntil 5 minutter.

– Ingen innvendinger er kommet til denne fremgangsmåten – og den anses vedtatt.

Signe Øye (A) [11:29:34]: Først vil jeg takke forsvarsministeren for en grundig gjennomgang av statusen for den nordiske innsatsstyrken, Nordic Battle Group.

Arbeiderpartiet mener det er positivt at vi fra første halvår 2008 skal delta sammen med Sverige, Finland, Estland og Irland i en nordisk innsatsstyrke som skal være i beredskap for EU i tilfeller der det er behov for innsetting av humanitære og fredsbevarende oppdrag, som krisehåndtering og fredsopprettende operasjoner. Jeg forutsetter at ved en innsetting av styrken vil kostnadene måtte tilleggsbevilges.

For et lite land som Norge vil et samarbeid med andre land i Norden og i Europa ha mange fordeler, men samtidig gi styrke for oppdraget, i og med at flere land kan gå sammen.

Det er ikke vanskelig å se at en bedret evne til krisehåndtering er en styrke for det internasjonale samfunn. Krisehåndtering kan være så mangt – fra det å skulle bidra i miljøkatastrofer til mer fredsopprettende, spisse operasjoner. For å håndtere et slikt bredt spekter av ulike oppgaver må man rå over et bredt spekter av virkemidler. Det kan være vanskelig å ha en slik bred beredskap for hvert enkelt land. Nettopp derfor er det positivt med et nordisk og europeisk samarbeid. I og med at det europeiske forsvarssamarbeidet har utviklet seg positivt de siste tre årene, vil EU ikke minst rå over et slikt bredt spekter av virkemidler.

At innsatsstyrkene særlig skal ha som formål å understøtte FNs krisehåndteringssevne, med spesielt fokus på stabiliserings- og fredsoperasjoner i Afrika, er i henhold til Soria Moria-erklæringen, der vår målsetting er å trappe opp den norske sivile og militære deltakelsen i FNs fredsbevarende arbeid, med særlig vekt på Afrika.

Opprettelsen av EUs innsatsgrupper vil, som statsråden sa, være «et nyttig supplement» som kan være til støtte for en FN-styrke, eller være en innledende styrke før FN kan ta over ansvaret. At deltagelse i internasjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart

FN-mandat, er i henhold til Regjeringens politikk, og slås også fast i avtalen mellom deltakernasjonene.

Men, som det også kom fram i redegjørelsen, det er viktig at Stortinget konsulteres før beslutninger fattes. Å fortsatt ha et enstemmig storting bak beslutninger om å sende norske styrker i internasjonale operasjoner er meget viktig. Norske soldater må være sikre på at de har vår fulle støtte.

Tidligere har Fremskrittspartiet vært imot å sende soldater til Sudan. Jeg håper inderlig at Fremskrittspartiet vil støtte våre soldater i Nordic Battle Group, dersom de skal reise ut.

Vår sikkerhet trygges best gjennom et godt internasjonalt samarbeid og gjennom god samhandling med våre naboland. Vår deltagelse i Nordic Battle Group bidrar til dette.

Per Ove Width (FrP) [11:33:32]: Takk for redegjørelsen. Den var grei og oversiktlig. Selv om man ikke behøver å være enig i alt, forstod jeg hva som ble sagt. Jeg forstår også at før ting begynner å eskalere, vil statsråden komme tilbake til Stortinget og redegjøre nærmere for detaljer, for det er klart at dette reiser en del interessante spørsmål.

I forbindelse med det Signe Øye nevnte, må jeg bare si at Fremskrittspartiet ikke har endret holdning til spesielt vår deltagelse i Darfur. Og når nå også Tsjad kommer inn i bildet, som vi har hørt tidligere, må jeg, for å si det mildt, si at i hvert fall Fremskrittspartiet er svært skeptisk til hele denne operasjonen – operasjoner i Afrika generelt – av mange årsaker. Det behøver jeg ikke å komme inn på her nå, men det kan vi ta opp på et senere tidspunkt.

Det man undres på her, er eventuelt mandater. Men det er klart at det må man komme tilbake til – det tror jeg nok. Så er det spørsmål om hvilke soldater vi nå skal sende, eventuelt. Vi har veldig mange soldater i utenlandsoperasjoner, og flere skal vi ha. Hvor skal vi etter hvert hente alle disse soldatene som det stadig snakkes om? Vi har også meldt inn til NATO, så vidt jeg vet, 1 500 soldater som skal være rimelig klare til eventuell utrykning. Er det de samme soldatene vi nå snakker om? Jeg har inntrykk av at vi stadig melder inn soldater, i hvert fall i en viss grad, som i grunnen er de samme soldatene. Det er også spørsmål om hva slags utstyrsnivå disse soldatene skal ha. Er det tatt høyde for sikkerhet – som vi har snakket om i forbindelse med Afghanistan – transportkapasitet osv.?

Ellers må jeg si at Fremskrittspartiet i utgangspunktet er skeptisk til FN-ledede militære operasjoner. FN har ikke noen god historie når det gjelder å lede militære operasjoner. Det er det NATO som har og har hatt, og derfor støtter Fremskrittspartiet seg i første rekke til NATO når det gjelder militære operasjoner.

Men ellers er det jo interessant, og bra, at vi har innledet et nordisk samarbeid – hva nå det skal lede til. På den måten kan vi kanskje stille større enheter, og vi kan supplere hverandre med utstyr osv. i slike operasjoner. Det er positivt. Så akkurat på det feltet er det interessant med et nordisk samarbeid. På andre områder når det gjelder nordisk samarbeid på den militære siden, er det mange spørs-

mål man kan stille, og man kan være skeptisk til veldig mye av det.

Men jeg takker som sagt for redegjørelsen og regner med at statsråden kommer tilbake til Stortinget, som hun faktisk meddelte, og at vi da får mer detaljerte opplysninger.

Jan Petersen (H) [11:37:07]: Også jeg vil gjerne takke for den redegjørelsen som er gitt. Deltakelsen i den nordiske innsatsstyrken var jo et av de initiativene som regjeringen Bondevik tok og fikk gjennom i Stortinget med en ganske bred tilslutning. Jeg synes det er positivt at statsråden omtaler dette bidraget på en så positiv måte som hun gjorde, ikke minst synes jeg det er interessant at hun la slik vekt på vår deltakelse i den europeiske sammenheng. Det gleder mitt hjerte mye, og tatt i betraktning at hun taler på vegne av alle tre partier i Regjeringen, blir jeg jo enda gladere når jeg hører det. Det var jo for så vidt også blant de nåværende regjeringspartier at tvilen i denne saken var til stede, men det at statsråden taler på vegne av alle tre partiene, tyder på at vi nå har bred enighet bak vår deltakelse på det europeiske plan når det gjelder dette spørsmålet.

Ellers oppfattet jeg det slik at statsråden mer informerte enn at hun bad om synspunkter på nye realiteter. Vi har vært gjennom mange av disse tingene tidligere, men jeg tror det er viktig at det er så mye åpenhet som mulig om den typen spørsmål. Derfor synes jeg det er verdifullt at redegjørelsen ble holdt, selv om Stortinget ikke skal ta stilling til nye realiteter i saken.

Nyhetspoenget lå vel i hvor det muligens kan bli snakk om å sette inn styrken, og det tar jeg til etterretning. Det er ikke noen tvil om at konflikten i dette området i Afrika er en utfordring til verdenssamfunnet, og hvis EU kan bidra på en fornuftig måte, er det absolutt positivt.

Jeg er ikke her for å polemisere mot andre innlegg i denne debatten, men jeg har bare lyst til å si til Fremskrittspartiets innlegg at jeg tror nok at mange av de broene representanten Width tror han skal krysse, har han vel rent faktisk allerede krysset ved tilslutningen til selve dette konseptet. Derfor er nok det vi skal vurdere, når det kommer så langt, atskillig mer begrenset enn det vi fikk inntrykk av fra siste taler. Det er også viktig å understreke at når Norge har sagt ja til å delta i den nordiske styrken i en større europeisk sammenheng, er det klart at man begynner ikke på år null når den helt konkrete operasjonen måtte komme til Stortinget.

Bjørn Jacobsen (SV) [11:40:08]: Eg vil takke statsråden for at ho kom tidleg til Stortinget og informerte om dette. Eg trur det er bra at vi får ei god utgreiing så tidleg som mogleg i prosessen.

I den nye relevansdebatten tel ein styrkar mange stader, så eg håper at statsråden etterpå kan seie kor mange gonger våre styrkar er talde, og kvar dei er talde. Vi er samtidig i ein situasjon der vi er ute av FN – frå å vere der for ti år sidan med ca. 1 500 blå hjelmar prøver vi å gjere oss gode andre stader. Viss representantane hugsar sist vi hadde debatt om dette i førre stortingsperiode, blei det uttrykt

skepsis frå oss i SV om å delta i Nordic Battle Group under EU. Vi er jo ikkje med i EU, så korfor skal vi snike oss med og få ein fot innanfor?

Så har vi seinare ikkje blitt med i SDP, men vi er med i Det europeiske forsvarsbyrået, EDA. Det er vel kanskje det som er småstaten sin lagnad, det å vere med litt overalt. Det er nok truleg ei lang linje, kanskje aller lengst frå denne talarstolen med Jørgen Løvland, som i 1905 klart og tydeleg sa at vi må ikkje gå med «de europeiske krigerstater» – det er Folkeforbundet, det er FN som er vår veg.

Ser vi litt meir på innhaldet i det vi driv med, seier òg statsråden at ein av ti av EU sine operasjonar er militære. Kanskje kan det liggje noko her, noko grunnleggjande for korleis framtidige operasjonar kjem til å vere. Dei kjem til å vere meir sivile enn militære. Eg ser ei veldig positiv utvikling her. Samtidig må vi jo sjå korleis dette vil leggje seg oppi EU- og NATO-forholdet, det transatlantiske forholdet. Det vi gjer som småstat, er at vi legg egg i fleire korgar, og, som eg sa i stad, det kan vise seg på sikt å vere fornuftig.

Ser vi på kva dei skal gjere, er det heilt tydeleg at det er humanitære og fredsbevarande oppdrag, krisehandtering og fredsopprettande operasjonar. Det er iallfall ikkje forkjøpsangrep. Det er kanskje på veg mot det FN jobbar mykje med no, som på fint heiter R to P, Responsible to Protect – det ansvaret under folkeretten som ligg hos alle for å beskytte dei som treng det.

Det er òg positive erfaringar frå NATO Response Force, NRF. Dei er blitt brukte berre i sivile oppdrag. Vi såg det mest i Pakistan. NATO brukte si løftekraft, dvs. luftkapasitet. Dei flaug matvarer inn, og dei flaug skadde ut frå jordskjelvramma område. Ingen protesterte på NATO sitt nærvære der. Vi har for så vidt den same debatten i Afghanistan om det sivile sporet. Frå militært hald legg ein meir vekt på SIMIC, sjølv sagt legg ein frå bistandshald meir vekt på humanitær innsats og bistand og mindre vekt på militær kapasitet.

Så ser eg òg her kva ein har øvd på i Sverige, og kva ein har tenkt å bidra med. Det er transportkontroll, det er sanitet, det er stabspersonell i dei ulike leiande operasjonane. Det gjev meg òg ei god påminning om at vi kanskje er på rett veg her. Kanskje er det framtidige norske operasjonar som ligg føre her både i NATO og i FN, nettopp fordi vi ikkje ser for oss at vi skal ut med enorme mengder styrkar, slagmarkskapasitet, men med spesialfunksjonar, der norske soldatar har veldig god spisskompetanse og kan bidra i FN, kan bidra til å gjere African Union, betre osv. osv. Eg ser ein del positive signal her, fordi dei har så stort element av opplæring og sivile åtgjerder i seg.

Så viss det er mogleg – representanten Petersen var òg inne på det – å seie meir om det: Kor sannsynleg er det at vi kjem t.d. til Øst-Tsjad, og i kor stor grad er vi eventuelt budde på det? For det er klart at dersom det er stort sannsyn for det, bør vi kanskje allereie no begynne å tenkje i dei banane.

Jan Sahl (KrF) [11:45:10]: Om kort tid, den 1. januar 2008, åpner vi et nytt kapittel i norsk militærpolitisk his-

torie. Norge stiller sammen med andre land i en av EUs militære stridsgrupper. De kan settes inn i alt fra redningsoperasjoner til fredsbevarende operasjoner og skarpe militære kamphandlinger i krisesituasjoner utenfor Europa – nær sagt overalt i verden. Det var derfor absolutt på sin plass at forsvarsministeren gav Stortinget en redegjørelse om status for EUs militære stridsgrupper og den planlagte norske deltakelse i dem. Jeg takker statsråden for redegjørelsen, som gav nyttig informasjon.

EU har lenge vært en økonomisk gigant, men har militært sett vært nærmest en dverg når det gjelder evne til å gripe inn militært andre steder i verden. I det store historiske perspektivet er nok dette derfor bare ett av flere initiativ som vil springe ut av EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Men det gir EU en ny militær kapasitet.

Da Norge – også med Kristelig Folkepartis støtte – gikk inn på planene om norsk deltakelse i en av EUs planlagte militære innsatsgrupper, var vi på den ene siden opptatt av å kunne gi et norsk bidrag der vi har sammenfallende interesser og syn. På mange måter har vi en felles sikkerhet å ivareta. Det ser vi ofte i vår globaliserte verden. På den andre siden var vi opptatt av å sikre oss mot å bli dratt inn i militære operasjoner som vi ikke ønsket å være med i. Derfor la vi stor vekt på å få til en samarbeidsavtale som avklarte rammebetingelsene. Vi ville sikre at beslutningen om å delta skulle fattes nasjonalt, og vi ville sikre at Norge beholdt full kontroll over bruken av norske styrker. Det ble oppnådd. Dessuten var vi opptatt av å få til en sammensetning av landene i vår stridsgruppe som gjorde at vi ville ha mest mulig likesinnede partnere. I en multinasjonell stridsgruppe er det viktig at holdninger og kultur går godt sammen.

Ved at innsatsgruppens hovedtyngde er en svensk mekanisert infanteribataljon på rundt 2 000 mann supplert med mindre bidrag fra Finland og Norge og et lite bidrag fra Estland, synes det hensynet å være ivaretatt.

At vi er likesinnede, har også betydning for hvordan landene vurderer aktuelle oppdrag. Om f.eks. en gammel unionsmakt som Frankrike gjerne ville hatt den nordiske bataljonen til Tsjad – som vi også hørte forsvarsministeren orienterte om var en mulighet – der vi vet at Frankrike har hatt sterke interesser og tradisjoner, ville nok svenske og norske premisser for vurderingen være ganske like.

I innsatsgruppen skal Norge bidra med rundt 150 personer, mest til støttefunksjoner som transport og sanitet, dvs. et feltsykehus. Nylig ble det avdekket mangelfull legedekning for de norske militære styrkene i Afghanistan. Det gjør det viktig for Kristelig Folkeparti å få et presist svar fra ministeren på ett spørsmål: Kan statsråden forsikre at oppsettet har tilstrekkelig kirurgisk kapasitet, og at Norges sanitetsbidrag ikke vil svekke den nødvendige sanitetskapasitet som våre tropper i Afghanistan har krav på?

Innad i EU har vi gjennom årene sett flere sikkerhetspolitiske motsetninger som har bremset EUs militære kapasitetsoppbygging. En spenning har gått på lojaliteten til NATO-samarbeidet og den atlantiske dimensjon versus ønsket om en egen militær kapasitet i EU.

Vi har delt den skepsis mange europeiske NATO-allierte har hatt til å bygge opp en dublerende kapasitet i EU,

når vi allerede har den i NATO. Det kan skape rivalisering, og det kan bli unødvendig dyrt med dobbelt oppsett.

Det er kostbart og krevende å bygge ut nødvendig etterretning, kommandokapasitet og ikke minst kapasitet til det som på NATO-engelsk kalles «strategic lift», løftekapasitet til å frakte tungt militært materiell og raske reaksjonsstyrker verden rundt.

Vi vet ennå ikke om den nordiske innsatsstyrken blir sendt ut på oppdrag til våren, men den skal være i beredskap. For Kristelig Folkeparti er det avgjørende at vi i så fall er trygge på oppdragets formål, på kvaliteten i planleggingen og gjennomføringen og på at sikkerheten for det norske personellet er vel ivaretatt.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:50:15]: La meg først få takke for god informasjon og en god redegjørelse fra ministerens side.

I tillegg til det aktive medlemskapet i FN og i NATO har norske myndigheter i senere år lagt vekt på å delta i EUs felles sikkerhets- og forsvarspolitik. De viktigste skritt i denne retningen har vært samarbeidet med Sverige, Finland og Estland i etableringen av en nordisk EU-innsatsstyrke og inngåelsen av en samarbeidsordning med Det europeiske forsvarsbyrået, EDA. Det er viktig med nordisk samarbeid om sikkerhets-, beredskaps- og redningsspørsmål. Samarbeid og bedre koordinering mellom de nordiske landene på disse områdene vil gi oss bedre tjenester, i tillegg til at man kan spare inn på en del budsjetter.

I løpet av den siste tiden har Regjeringen fokusert aktivt på nordisk samarbeid generelt og nordisk forsvarssamarbeid spesielt. Alle kjenner til avtalene knyttet til den svenske kampflykandidaten JAS Gripen, hvor avtalene innebærer at norske myndigheter får tilgang på informasjon, og at norsk industri får mulighet til å delta i utviklingen av flyet. Avtalene betyr ikke at vi har bestemt oss for neste generasjons kampfly, men de innebærer at samarbeid med Sverige på dette området løftes opp på et helt annet nivå enn tidligere.

Vi har også fått undertegnet en avtale mellom Norge og Sverige om artillerisamarbeid. Det er avdekket et stort potensial for å oppnå gevinster innen materiellanskaffelser, logistikk, trening og operativ virksomhet, og avtalen kan føre til at Norge og Sverige om noen år etablerer et enhetlig artillerisystem.

Det er også blitt undertegnet en avtale mellom Island og Norge om sikkerhetspolitisk samarbeid. Denne avtalen medfører bl.a. at norske fly skal øve på Island, og at våre islandske venner kan utdanne seg ved Det norske forsvars skoler. Våre to land har felles interesser på en rekke områder, og et nærmere samarbeid vil kunne bidra til å trygge stabilitet og sikkerhet i Nord-Atlanteren.

I Afghanistan deltar svenske og finske soldater sammen med danske og norske i den såkalte ISAF-styrken. Denne stabiliseringsstyrken ledes av NATO. Det tidligere så markante skillet mellom medlemmer og ikke-medlemmer i alliansen er altså visket ut. Der den kalde krigens logikk tidligere hindret de nordiske land å delta sammen under NATOs kommando, har det nå åpnet seg nye muligheter for nordisk fellesskap ute i felten.

Om vel et halvt år er det den nordiske stridsgruppens tur til å stå i beredskap som en del av EUs nye innsatsstyrke. Da kan det hende at norske soldater vil bli sendt ut i internasjonale oppdrag sammen med kollegaer fra Sverige, Finland, Estland og Irland. Igjen ser vi at de skarpe grensene mellom medlemmer og ikke-medlemmer fjernes når likesinnede land ønsker å ta et tak i fellesskap.

I år avrundes et ti år langt prosjekt hvor de nordiske land har bidratt til å omstille og bygge opp en selvstendig forsvarssektor i de baltiske land. Med de baltiske landenes inntreden som medlemmer i NATO og i EU er det naturlig at samarbeidet endrer karakter. Jeg vil ikke nøle med å kalle denne nordiske «fadderskapsstøtten» til våre naboland ved Østersjøen for en politisk suksesshistorie, og de gode erfaringene fra det nordisk-baltiske samarbeidet føres nå videre i nye prosjekter. I de nye statene på Balkan bidrar de nordiske land med en lang rekke tiltak for å støtte disse landene, bl.a. bistand til å utøve demokratisk kontroll over militære styrker og omskolering av overflødig personell.

Den operative enheten som vi nå er enige om, oppfatter jeg dit hen at dens aktivitet er basert på folkeretten. Den skal være basert på et klart FN-mandat. Stortinget skal konsulteres, og Regjeringen skal ta en beslutning. Med andre ord: en betryggende prosess. Jeg føler at dette er å følge det nordiske sporet, en aktiv europapolitikk, NATO-spolet og FN-spolet videre i en positiv retning.

Odd Einar Dørum (V) [11:55:12]: Venstre har vært med på å godkjenne det konseptet som ble presentert av forsvarsministeren her tidligere i dag. Vi vedkjenner oss konseptet. Jeg hører stortingskollegaer uttrykke nesten bekymring for at prosedyrene ikke skal ivaretas. Det er nok av prosedyrer her, min bekymring er vel at jeg av og til lurer på hva det blir til i virkeligheten.

Etter å ha sittet i Vestunionens parlamentarikerforsamling på vegne av Stortinget må jeg si at man hører debatter om denne kampgruppen og andre tilsvarende grupper. Så hører man – i tillegg til det som vi alle er enige om, nemlig at det skal være klare konstitusjonelle forankringer, forankring i folkeretten osv. – at det etter hvert når det virkelig skjer noe, blir så mange operative begrensninger at man nesten sitter og lurer på hva man gjør. Det perspektivet har jeg behov for å legge inn. Det melder seg med dypt alvor i Afghanistan. Det er ikke noe jeg skal bringe inn i dag, men det er jo der.

Slik forsvarsministeren nå skisserer denne norske innsatsen, ser jeg helt klart at den kan være nyttig i mange praktiske situasjoner. Jeg vil gjerne bringe inn et perspektiv som noen har vært inne på, men som jeg har lyst til å forsterke. Det er det perspektivet som ligger i at her er det fire EU-medlemmer og ett ikke-medlem, nemlig Norge. I NATO-sammenheng er det medlemmer av NATO og ikke-medlemmer av NATO. I Norden, for så vidt Norden og det baltiske området, er det altså en bred, tung forankring.

Dette nordiske sporet synes jeg er et svært viktig spor. Andre har vært inne på det. Det er viktig forsvarspolitisk og sikkerhetspolitisk, men det har også en annen forank-

ring. Når vi nå stiller opp på den måten vi gjør her, mener jeg at vi også legger bidrag inn i noe som i andre sammenhenger kan være nyttig for oss når vi er opptatt av at det skal eksistere strukturer av ulik art som kan virke stabiliserende, sikre lavspenning og bety noe for våre nordområder.

Norge har bruk for venner, og ved at vi selv stiller opp sammen med andre, går det også an å kalle på venner i en situasjon hvor det er bruk for det. Da tror jeg det er viktig å tenke bredt. Det er venner gjennom NATO-spolet. Det er venner gjennom dette praktiske sporet mot EU. Det er venner i det nordiske sporet. Ikke minst de perspektiver vi har vært inne på tidligere i dag, med forsvarssjefen og forsvarsministerens felles analyse av hva som kan skje i nord, er det ganske viktig at vi på alle måter, også sikkerhetspolitisk, er i stand til å ha venner.

Så geopolitikk er ikke noe som finner sted langt borte fra Norge. Norge er selv en del av geopolitikken på grunn av vår geografiske plassering, på grunn av de enorme naturressursene som er nord for oss. Når vi tenker på oss på den måten, ser vi at det at vi stiller opp for andre, ikke bare er et humanitært oppdrag, som er viktig, det er også realpolitikk i den forstand at når vi stiller opp for andre, har vi også noe vi kan legge i den dagen vi kanskje har behov for å føre samtaler.

Når det gjelder nordområdene, som har vært et tema tidligere, har jeg en tung og dyp bekymring. Det er jo nesten ingen operative NATO-konsept igjen mot nord. Vi har antakelig overvåkingsflyene fra Ørlandet, og ikke så mye mer. Jeg sier det på denne måten fordi slike operative kapasiteter som betyr noe i en situasjon, er ganske avgjørende. De er avgjørende for det som er forsvarsministerens poeng her i dag, nemlig at man kan gå inn med en kriseoperasjon. Man kan gå inn og gjøre en humanitær innsats, og man kan i ytterste fall være fredsopprettende. Alle de kapasitetene kan ha betydning i et hvilket som helst konsept som tar sikte på å holde lavspenning, men i ytterste fall også kontrollere – la oss kalle det for begrensede militære situasjoner. Det er nettopp det konseptet som forsvarsministeren presenterer for oss. Venstre ser det konseptet som svært viktig. Og vi ser det som svært viktig at Norge er delaktig i det.

Med disse ordene synes jeg det bra at forsvarsministeren på denne måten holder disse redegjørelsene. Jeg synes det er bedre med en redegjørelse for mye enn en for lite – av den grunn at jeg tror vi har behov for å utvikle en kollektiv bevissthet som kanskje er noe sterkere enn den vi har hatt. For min del kommer jeg aldri til å slutte med å ta med de deler av denne kollektive bevissthet som handler om at geopolitikk for Norge også handler om våre nordområder. Geopolitikk for Norge kan ikke være noe som finner sted langt borte i verden alene. Vi må også tenke på at der vi selv er plassert, er det ganske viktig at vi forstår oss selv i en slik rolle. Vi er nabo til noen av verdens rikeste forekomster av olje og gass. Det kan man mene mye om, men naboskap til den typen enorme naturressurser betyr i seg selv en stor utfordring for vårt land.

La meg avslutte med å si at det oppdraget som jeg har fått på vegne av Stortinget, sammen med stortingskollega-

(Dørum)

er, om å tegne dette landskapet i parlamentarikerforsamlingen i Vestunionen, det tar vi, og det har vi gjort. Og vi har lyktes å prege en debatt der som jeg synes at vi må gjøre i alle andre internasjonale parlamentarikersammenhenger hvor Norge deltar. Det er å bygge nettverk. Det er å bygge allianser. Det er å sikre seg venner, når vi også kan være venn for andre.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:00:13]:

La meg først begynne med å gi min tilslutning til det representanten Dørum sa om det å ha venner. Det er viktig for Norge både at vi kan samarbeide i EU, at vi kan samarbeide i NATO, at vi kan samarbeide i Norden, og at vi også gjennom vårt samarbeid og gjennom vår dialog med dem vi samarbeider med, kan få dem til å se mot nord – få dem til å se at dette er et strategisk område som er viktig langt utenfor Norges grenser. Så jeg støtter veldig de synspunktene som kom frem.

Jeg merker meg også Stortingets brede støtte til Regjeringens politikk i en så viktig sak. Det er også riktig at dette er en sak som vi har overtatt fra det forrige Stortinget og den forrige regjeringen. I så måte følger vi opp det vi har gått inn i.

Representanten Width stiller spørsmål om mandat – men det er sånt som må avgjøres av operasjonen – og også om det er dedikert personell. Personellet som er avsatt i forbindelse med den nordiske innsatsstyrken, har trent og øvet over lang tid, og det er dedikert personell. Det er ikke et fiktivt personell som står på en liste, men folk som vet at de står i beredskap. Og det er i stor grad sanitetspersonell.

Representanten Sahl spurte om dette også var personell som eventuelt kunne vært brukt i Afghanistan. Ja, de kunne vært brukt i Afghanistan, men her har det vært tatt en beslutning av Stortinget tidligere om at man skulle del-

ta i nordiske innsatsstyrker, og også om hvilke typer personell man skulle delta med. Da var sanitetspersonell en betydelig del av den innsatsstyrken. Havnekommando er én del, transportkontroll en annen, og så er det stabspersonell, som jeg sa.

Det ble også stilt spørsmål om hvor sannsynlig det er at vi kan komme inn og delta i Tsjad. Det kan være sannsynlig, det kan være mer sannsynlig enn tidligere, men det er veldig vanskelig å spå om det, og jeg ønsker derfor å komme tilbake til dette.

Når det gjelder det som representanten Jacobsen tok opp, har jo EU den samme evnen som FN til å kunne forestå integrerte operasjoner, fordi man har ressurser på mange felt og derfor kan bidra utover det militære.

Innsatsstyrkekonseptet baserer seg på hurtig og fleksibel innsetting for å håndtere internasjonale kriser, som jeg også sa i redegjørelsen. Derfor er konseptet avhengig av at en eventuell beslutning om innsettelse vil kunne foretas raskt. Sånn som jeg oppfatter det, er det en sterk ambisjon om at denne innsatsstyrken skal kunne tas i bruk dersom det er behov for det. I så fall så vil jeg komme tilbake til Stortinget i den sammenheng.

Det er viktig å avslutte med at det er en nasjonal beslutningsprosess som vil ligge til grunn for en eventuell innsetting av norske styrker i en EU-ledet operasjon. Regjeringen vil derfor selvfølgelig følge den etablerte praksisen for beslutninger om bidrag i internasjonale operasjoner og konsultere Stortinget videre på vanlig måte.

Presidenten: Debatten om redegjørelsen er avsluttet.

Presidenten vil foreslå at forsvarsministerens redegjørelse om status for norsk deltagelse i den nordiske innsatsstyrken vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Da er dagens kart ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.05.